

Вікторія МИКИТЮК
студентка факультету банківського бізнесу
Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник:
ст. викладач Стечишин Т.Б.

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ КРИЗИ ТА ВЗАЄМОДІЇ БАНКІВ З ЕКОНОМІКОЮ

Процеси глобалізації світової економіки не могли і не зможуть обминути ні Україну, ні її фінансово-банківську систему, особливо з огляду на відкритість вітчизняної економіки. Отже, більшість позитивних і негативних явищ зовнішнього світу буде «імпортуватися» в нашу країну з відповідними наслідками. Найважливішим таким явищем в даний момент є світова фінансова криза, вплив якої наглядно продемонстрував нездатність вітчизняної банківської системи протистояти її викликам, мобільно пристосовуватись до постійно змінюваних ринкових умов і проявив потенційні ризики її дестабілізації.

Україна стикається з поєднанням напруженої ситуації з ліквідністю на міжбанківському ринку, різким зниженням вартості активів, дефіцитом кредитних ресурсів і уповільненням економічного зростання. У зв'язку з цим, питання дослідження причин і наслідків глобальних фінансових криз на банківський сектор України є на сьогодні надзвичайно актуальним.

Найбільшою проблемою у банківській системі України є питання банківської ліквідності, що значною мірою пов'язано із відволіканням коштів іноземними інвесторами на початку фінансової кризи з метою їх стабілізації і більшої захищеності. Такі дії іноземних інвесторів, у свою чергу, спровокували вітчизняних корпоративних клієнтів банків, які в короткі терміни конвертували значні фінансові ресурси і вивели їх за кордон. Це, в свою чергу стало причиною ажіотажного вилучення гривневих вкладів населення і їх обміну на іноземну валюту. Скорочення ресурсної бази банків зумовлено також і скороченням зовнішніх запозичень та значними виплатами за зовнішніми займами, оскільки недостатність ресурсної бази українських банків спричинила їх фінансову залежність від міжнародних ринків капіталів через накопичення боргів [1].

На сьогодні світова практика засвідчує те, що кожна держава вже аналізує ефективність запроваджених заходів, але в Україні до цього часу поки що не визначено плану конкретних дій, не розроблено модель поведінки тих чи інших секторів економіки і владних структур в умовах кризи. Конкретним прикладом цьому є те, що неефективно, а точніше поки що ніяк, використовується перший транш стабілізаційного кредиту Міжнародного валютного фонду. НБУ до цього часу навіть не визначив, через які саме банки буде здійснюватись кредитування реального сектора економіки. Нецільове використання 40 мільярдів гривень, які в порядку рефінансування було надано НБУ комерційним банкам, також не сприяє вирішенню кризових проблем, оскільки вони не були використані для кредитування матеріального виробництва. Частина з них була використана для погашення банківських депозитів, але значною мірою вони були використані банками на придбання іноземної валюти у спекулятивних цілях, що посилює ажіотажний попит на неї і, як наслідок, зростання її курсу, послаблення і дефіцит національної валюти [2].

Тож, актуальним завданням в умовах які склалися залишається забезпечення якісного розвитку банківської системи за рахунок підвищення ефективності діяльності банків, здійснення прогресивних структурних зрушень, зниження ризиків їх діяльності. Зважаючи на необхідність підвищення рівня надійності, фінансової стійкості банків на внутрішньому й міжнародних ринках, необхідно вжити такі заходи:

- розширити можливості підтримання ліквідності банків на основі програм фінансового оздоровлення;

- збільшити нормативи резервування за кредитними операціями по кредитах, інформацію щодо яких не внесено до кредитних історій;

- оптимізувати структуру капіталу, активів та зобов'язань, виходячи із завдань забезпечення фінансової стійкості банків та їх позитивного впливу на розвиток реального сектору економіки;

- посилити вимоги щодо прозорості корпоративного управління банками, зокрема визначення реальних власників банків, та їх відповідальність за підтримання фінансової стабільності банків;

- забезпечити пропорційне зростання регулятивного капіталу та його складових обсягів активно-пасивних операцій;

- підвищити ефективність управління активами і пасивами з метою недопущення необґрунтованого збільшення відрахувань від регулятивного капіталу, зокрема пов'язаних із нарахованими, але не сплаченими доходами;

- розробити стратегічні цілі в залежності від ситуації в країні та за кордоном;

- активніше застосовувати процедуру реорганізації банків шляхом приєднання або злиття, а також реструктуризація банків шляхом закриття збиткових філій [3].

Серед багатьох факторів, які визначають ефективність банківської діяльності важливе місце посідає також психологічний чинник довіри населення. Він має дві складові: довіра населення до національних грошей — гривні та довіра до банків.

Підвищення довіри до банків — це актуальне завдання загальнодержавного значення. Зволікання з її вирішенням відчутно загальмовує розвиток економіки країни. Тому необхідно невідкладно вживати заходів, насамперед самим банкам. В умовах швидкого загострення конкурентної боротьби вистоять ті з них, які завоюють найвищу довіру населення. Для цього необхідне створення суспільно позитивного іміджу навколо банків, хоча нині, на жаль, ніхто про такий імідж не дбає, навіть самі банкіри. Загальноекономічний ефект від зростання довіри населення до банків можна реалізувати за такими напрямками:

- шляхом збільшення ресурсної бази банків завдяки інтенсивнішому припливу вкладів, нарощуванню кредитних та інвестиційних відрахувань в економіку, внаслідок чого поліпшується забезпечення фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання, і, в свою чергу, підвищує фінансовий стан останніх;

- шляхом здешевлення банківських ресурсів, а отже, і кредитів, оскільки, довіряючи банкам, населення нарощуватиме вклади навіть у разі зниження процентних виплат за ними;

- шляхом посилення стимулюючої ролі оплати праці у підвищенні її продуктивності як одного з основних чинників економічного зростання [4].

Як бачимо, під впливом світової фінансової кризи Україні та її банківській системі негайно потрібно використати повний арсенал запобіжних заходів. Для банків України важливим завданням постає забезпечення свого стабільного розвитку для досягнення найвищих фінансових результатів, також підвищення

конкуренцеспроможності на внутрішньому та зовнішньому фінансових ринках, посилення взаємодії банків із реальним сектором економіки України.

Список літератури:

1. <http://news.finance.ua/ru/orgtrg/~2/1/341/117972>
2. Світова криза: голова Світового банку попередив, що найгірше попереду. – <http://www.unian.net/ukr/news/news-232894>.
3. <http://www.confcontact.com>
4. <http://news.liga.net/ukr/news/NU086389.html>

Зоряна МИЛЯНИК

студентка економічного факультету

Львівський національний університет імені І.Франка

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Жмурко Н. В.

**ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНОЮ БАЗОЮ
БАНКІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ КРИЗИ**

Несприятливі макроекономічні тенденції сьогодення з одночасним негативним емоційним фоном в Україні створюють проблеми управління ресурсною базою банківської системи. Таким чином, перехід до гнучкого обмінного курсу гривні лише в період 2014 рр. зумовив девальвацію національної валюти України, яка оновила історичні рекорди 2008-2009 рр. і перевищила 100%.

Ресурсна база вітчизняних банків для здійснення активних операцій на початок 2015 р. за рахунок такої девальвації гривні зросла на 3,03% (табл. 1). Водночас капітал банківської системи на 1 січня 2015 р. зменшився на 23,14% через суттєве виведення регулятором банків, які мають банківську ліцензію протягом 2014 р. з вітчизняного ринку банківських послуг. Так, тимчасова адміністрація введена в 14 банках, а 22 банки перебувають у стадії ліквідації.

Таблиця 1

Ресурсна база банків України на початок 2008-2015 рр. [7]

№	Показник, млн. грн.	Станом на 1 січня							
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1	Ресурсна база	599396	926086	880302	942088	1054280	1127192	1278095	1316852
1.1	Капітал	69578	119263	115175	137725	155487	169320	192599	148023
1.1.1	Статутний капітал	42873	82454	119189	145857	171865	175204	185239	180150
1.2	Зобов'язання банків	529818	806823	765127	804363	898793	957872	1085496	1168829
1.2.1	Кошти суб'єктів господарювання	111995	143928	115204	144038	186213	202550	234948	261372
1.2.1.1	Строкові кошти суб'єктів господарювання	54189	73352	50511	55276	74239	92786	104722	102527
1.2.2	Кошти фізичних осіб	163482	213219	210006	270733	306205	364003	433726	416371
1.2.2.1	Строкові кошти фізичних осіб	125625	175142	155201	206630	237438	289129	350779	319121

Зазначимо, що у період розгортання кризи 2008 р., Національний банк України збільшив мінімальний розмір регулятивного капіталу до 10 млн. євро, а за останніми